İndirilme Tarihi

18.11.2026 14:50:58

FDB111 - Sosyoloji Tarihi-I - Lisansüstü Eğitim Enstitüsü - LEE Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı

Genel Bilgiler

Dersin Amacı

Sosyoloji Tarihi I, sosyolojinin bağımsız bir bilim dalı haline gelme serüvenini incelemektedir. Ders kapsamı; Aydınlanma Düşüncesi, Fransız İhtilali ve Sanayi Devrimi gibi toplumsal yapıyı kökten dönüştüren tarihsel eşikleri temel alarak, modern sosyolojik düşüncenin doğuş zeminini çözümlemeyi hedefler.

Dersin İçeriği

Bu ders, disiplinin mimarları sayılan Auguste Comte, Herbert Spencer, Karl Marx, Emile Durkheim ve Max Weber'in teorik ve metodolojik miraslarını incelemeye odaklanır. Temel hedef, öğrencilere modern toplumun dinamiklerini kavratacak klasik kuramsal yaklaşımları tanıtmak ve günümüz toplumsal sorunlarına bu teorik birikimle yaklaşabilme yetisi kazandırmaktır.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Surup, S. Modern Sosyoloji Tarihi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset. Slattery, M. Sosyolojide Temel Fikirler. Bursa: Senetez Yayıncılık. 2003.

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Ders, yüz yüze yürütülür. Konular, kaynak metinlerin okunması, öğretim elemanının açıklamaları, sunumlar ve tahta çalışmalarıyla ele alınır. Öğrencilerin soru-cevap, tartışma ve örnek olay çözümlemeleriyle derse katılımı sağlanır.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Öğrencinin konularla ilgili ilave kaynaklarda yer alan yayınları bireysel olarak araştırması ve derse hazırlıklı gelmesi. Öğrencinin dersle ilgili verilen ödevleri zamanında hazırlaması ve belirlenen şekilde yazılı veya sunum olarak takdim etmesi.

Dersi Veren Öğretim Elemanı Yardımcıları

Dersi veren yardımcı öğretim elemanı yoktur.

Dersin Verilişi

Ders, öğretim üyesi tarafından sınıfta dersin sunumu şeklinde işlenir. Yüz yüze ders anlatım, soru-cevap ve tartışma.

Dersi Veren Öğretim Elemanları

Dr. Öğr. Üyesi Zefir Ademi

Ders Öğrenme Çıktıları

1. Sosyolojiye ilişkin temel bilgi ve birikime sahip olma.
2. Toplumsal olgu, yapı, kurum, aktör ve süreçleri anlama, yorumlama ve çözümleme becerisini elde etme.
3. Toplumsal sorunlara ilişkin eleştirel, çok yönlü ve çözümleyici yaklaşım geliştirerek araştırma ve öneri sunma becerisine sahip olma.
4. Sosyolojide araştırma yöntemlerinin ve tekniklerinin kuramsal bilgisini ve deneyimini edinmiş olarak uygun yöntem ve araştırma tekniğini seçme ve uygulama.
5. Sosyolojide öne çıkan tarihsel konuları tanıma.
6. Sosyolojinin kurucu isimleri ve kuramlarını tanıma.
7. Tarihsel süreçte ortaya çıkan sosyoloji ekollerini bilme ve bu ekolleri modern dönem sosyoloji yaklaşımlarıyla analiz ederek karşılaştırma.
8. Güncel toplumsal meseleleri tahlil etme.

Haftalık İçerikler

Sıra	Teorik	Uygulama	Laboratuvar	Hazırlık Bilgileri	Öğretim Metodları
1	Sosyolojinin Doğuşu			Sosyolojinin doğuşu; 18. yüzyılın sonlarında Sanayi Devrimi ve Fransız Devrimi'nin yarattığı derin ekonomik, siyasal ve toplumsal sarsıntılar karşısında geleneksel toplum düzeninin çözülmesiyle, bu yeni ve karmaşık modern dünyayı bilimsel olarak anlamak ve krizleri çözmek amacıyla Avrupa'da ortaya çıkış sürecidir.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.
2	Avrupa'daki Gelişmeler			Avrupa'daki gelişmeler; Aydınlanma Çağının akılcı felsefi temelleri üzerinde yükselen Sanayi Devrimi'nin radikal ekonomik dönüşümleri ile Fransız Devrimi'nin yarattığı siyasi sarsıntıların, geleneksel feodal düzeni yıkarak modern endüstriyel toplumun doğuşunu ve sosyolojinin ortaya çıkışını tetikleyen tarihsel süreçlerin bütünüdür.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.

Sıra	Teorik	Uygulama	Laboratuvar	Hazırlık Bilgileri	Öğretim Metodları
3	Comte ve Durkheim			Auguste Comte, toplumsal düzeni sağlama ve pozitif bilim anlayışıyla sosyolojinin temellerini atarken; Émile Durkheim bu temeli kurumsallaştırarak, dini ve toplumsal olguları sui generis (kendine has) gerçeklikler olarak ele alan ve işlevselci yaklaşımın sınırlarını çizen sosyolojinin akademik kurucusudur.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.
4	Marks, Weber ve Tönnies			Karl Marx, Max Weber ve Ferdinand Tönnies; modern kapitalist toplumun doğuşunu sırasıyla sınıf çatışmaları ve ekonomik yabancılaşma, rasyonelleşme ve bürokratikleşme, cemaatten cemiyete (Gemeinschaft-Gesellschaft) geçiş süreçleri üzerinden analiz ederek modern sosyolojinin temellerini atan üç Alman ekolü kurucusudur.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.
5	Pareto ve Mosca			Vilfredo Pareto ve Gaetano Mosca; siyasi iktidarın her zaman elit bir azınlık tarafından elinde tutulduğunu ve demokrasinin bir yanılsamadan ibaret olduğunu savunan, sosyolojide "Seçkinler Teorisi"nin (Elite Theory) temelini atan İtalyan sosyolog ve siyaset bilimcileridir.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.
6	Simmel ve Tönnies			Georg Simmel ve Ferdinand Tönnies; modern kentleşmenin birey üzerindeki psiko-sosyal etkilerini sırasıyla metropol hayatının yarattığı yabancılaşma ve para ekonomisi ile cemaatten cemiyete (Gemeinschaft-Gesellschaft) doğru gerçekleşen tarihsel dönüşüm ekseninde analiz eden Alman sosyolojisinin kurucu iki önemli ismidir.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.
7	Merton ve Taylor			Robert K. Merton ve Charles Taylor; Merton'ın yapısal-işlevselciliği anomi, açık/örtülü işlevler ve bürokratik yabancılaşma kavramlarıyla geliştirirken; Taylor'ın modern kimliği, sekülarizmi ve otantiklik arayışını hermeneutik ve felsefi antropoloji ekseninde analiz ederek çağdaş sosyoloji ve felsefeye yön veren iki önemli düşünürdür.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.
8	Vize Sınavı			Ara sınav.	Soru-Cevap.
9	Vize Sınav Soruların Değerlendirilmesi / Gramsci ve Manheim			Antonio Gramsci; kapitalist egemenliğin yalnızca ekonomik güçle değil, kültür, eğitim ve ideoloji yoluyla kurulan "hegemonya" kavramıyla sağlandığını savunan, Karl Mannheim ise modern toplumdaki bilgi biçimlerini ve ideolojileri toplumsal koşullara göre inceleyerek "bilgi sosyolojisinin" temellerini atan iki önemli marksist ve eleştirel düşünürdür.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.
10	Mills ve Park			C. Wright Mills; toplumsal sorunları bireysel dertler yerine yapısal ve tarihsel bağlamda ele alan "sosyolojik tahayyül" kavramını geliştirerek elitlerin iktidarını sorgulayan, Robert E. Park ise kenti insan ekolojisi ve sosyal etkileşim odaklı laboratuvar olarak inceleyerek Chicago Okulu'nun kurumsallaşmasında öncülük eden iki önemli Amerikan sosyoloğudur.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.
11	Wison ve Rostow			Walt Whitman Rostow; her toplumun geleneksel yapıdan kitle tüketim toplumuna doğru çizgisel olarak beş aşamadan geçtiğini savunan "Ekonomik Büyümenin Aşamaları" (Aşamalar Kuramı) modelini geliştirerek modernleşme teorisinin en önemli iktisadi ve sosyolojik çerçevelerinden birini kurmuştur.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.
12	Kuhn ve Mead			Thomas Kuhn; bilim tarihini kesintisiz bir birikim süreci olarak değil, olağan bilim dönemlerinin ardından gelen krizler ve "paradigma değişimi" (bilimsel devrimler) döngüleri şeklinde açıklayan; George Herbert Mead ise benlik, bilinç ve kimliğin doğuşunu toplumsal etkileşim, semboller ve "ben" ile "beni" (I and me) arasındaki diyalektik süreç üzerinden inceleyen sembolik etkileşimciliğin öncüsüdür.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.

Sıra	Teorik	Uygulama	Laboratuvar	Hazırlık Bilgileri	Öğretim Metodları
13	Poper ve Parsons			Karl Popper; bilimin ilerlemesinin doğrulamayla değil yanlışlanabilirlik (falsifiability) ilkesiyle mümkün olduğunu savunarak pozitivist tümevarım anlayışını eleştiren; Talcott Parsons ise toplumsal düzenin entegrasyon, uyum, örüntü sürdürme ve amaç edinme (AGIL) işlevleriyle nasıl korunduğunu inceleyen yapısal-işlevselciliğin kurucu teorisyenidir.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.
14	Moore and Lewis			Barrington Moore; toplumsal sınıfların (özellikle köylülük, burjuvazi ve soyluluğun) güç ilişkilerini ve ittifaklarını inceleyerek demokrasinin, faşizmin ve komünizmin doğuşunu "diktatörlüğün ve demokrasinin toplumsal kökenleri" üzerinden analiz eden tarihsel sosyolojinin öncülerindendir; Oscar Lewis ise yoksulluğun kuşaklar boyunca aktarılan ve bireylerde çaresizlik hissi yaratan kültürel örüntülerini inceleyerek "yoksulluk kültürü" kavramını literatüre kazandıran önemli bir antropologdur.	Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Örnek Olay.
15	Jürgen ve Daniel			Jürgen Habermas; modernleşmeyi ekonomik ve bürokratik sistemin yaşam dünyasını sömürgeleştirmesi olarak ele alıp "iletişimsel eylem" teorisini geliştiren; Daniel Bell ise endüstri sonrası topluma geçişi, bilgi ve teknolojinin merkezi rolünü ve kapitalizmin kültürel çelişkilerini "post-endüstriyel toplum" teziyle açıklayan iki önemli çağdaş sosyologdur.	Soru-Cevap.

İş Yükleri

Aktiviteler	Sayısı	Süresi (saat)
Teorik Ders Anlatım	15	2,00
Soru-Yanıt	15	2,00
Tartışma	15	2,00
Örnek Olay	14	1,00
Final	1	1,00
Vize	1	1,00
Probleme Dayalı Öğretim Modeli	14	3,00
Ders Öncesi Bireysel Çalışma	15	1,00
Final Sınavı Hazırlık	1	1,00
Uygulama / Pratik Sonrası Bireysel Çalışma	15	3,00

Değerlendirme

Aktiviteler	Ağırlığı (%)
Vize	40,00
Final	60,00

LEE Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı / Felsefe ve Din Bilimleri (YL) (Tezli) X Öğrenme Çıktısı İlişkisi

	P.Ç. 1	P.Ç. 2	P.Ç. 3	P.Ç. 4	P.Ç. 5	P.Ç. 6	P.Ç. 7	P.Ç. 8	P.Ç. 9	P.Ç. 10
Ö.Ç. 1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Ö.Ç. 2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Ö.Ç. 3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Ö.Ç. 4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Ö.Ç. 5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Ö.Ç. 6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Ö.Ç. 7	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Ö.Ç. 8	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Tablo :

P.Ç. 1 : Felsefe ve din bilimleri alanındaki kuramları, kavramları ve güncel tartışmaları lisans düzeyini aşan bir derinlikte açıklar.

P.Ç. 2 : Felsefe ve din bilimlerinin alt alanları arasındaki ilişkileri disiplinlerarası bir bakışla değerlendirir.

P.Ç. 3 : Alanındaki klasik ve çağdaş metinleri eleştirel biçimde çözümler.

P.Ç. 4 : Alanına uygun araştırma yöntemlerini seçerek bilimsel bir araştırma tasarlar ve yürütür.

P.Ç. 5 : Bir tez çalışmasını bağımsız olarak planlar ve yürütür.

P.Ç. 6 : Alanındaki bilgiyi güncel kaynaklar ve veri tabanları aracılığıyla eleştirel olarak değerlendirir ve günceller.

P.Ç. 7 : Araştırma bulgularını sözlü ve yazılı olarak akademik yazım kurallarına uygun biçimde sunar.

P.Ç. 8 : Dinî ve felsefi konuları farklı inanç ve dünya görüşlerine sahip kişilerle nesnel ve saygılı bir dille tartışır.

P.Ç. 9 : Bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun davranır.

P.Ç. 10 : Felsefe ve din bilimleri alanındaki bilgisini toplumsal sorunların ve din hizmetlerinin anlaşılmasında kullanır.

Ö.Ç. 1 : Sosyolojiye ilişkin temel bilgi ve birikime sahip olma.

Ö.Ç. 2 : Toplumsal olgu, yapı, kurum, aktör ve süreçleri anlama, yorumlama ve çözümleme becerisini elde etme.

Ö.Ç. 3 : Toplumsal sorunlara ilişkin eleştirel, çok yönlü ve çözümleyici yaklaşım geliştirerek araştırma ve öneri sunma becerisine sahip olma.

Ö.Ç. 4 : Sosyolojide araştırma yöntemlerinin ve tekniklerinin kuramsal bilgisini ve deneyimini edinmiş olarak uygun yöntem ve araştırma tekniğini seçme ve uygulama.

Ö.Ç. 5 : Sosyolojide öne çıkan tarihsel konuları tanıma.

Ö.Ç. 6 : Sosyolojinin kurucu isimleri ve kuramlarını tanıma.

Ö.Ç. 7 : Tarihsel süreçte ortaya çıkan sosyoloji ekollerini bilme ve bu ekolleri modern dönem sosyoloji yaklaşımlarıyla analiz ederek karşılaştırma.

Ö.Ç. 8 : Güncel toplumsal meseleleri tahlil etme.